

Ασυλο: Χρειάζεται να θέσουμε κανόνες από την αρχή και χωρίς θολούρες

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΝΟΥΣΗ*

Για ν' αντιληφθεί κάποιος την έννοια και το περιεχόμενο του πανεπιστημιακού ασύλου, πρέπει να εντάξει το θεσμό αυτό στο ιστορικό και ακαδημαϊκό του πλαίσιο και κυρίως να τον συναρτήσει με το ρόλο του ελληνικού πανεπιστημίου.

Είναι γνωστό ότι η διάταξη του νόμου-πλασίου για τα ΑΕΙ, που αναφέρεται στο άσυλο (άρθρο 2 §4-8 Ν.1268/82) ψηφίστηκε ύστερα από τις τραυματικές εμπειρίες της δικτατορίας (και ιδίως την είσοδο τανκς και στρατιωτών στο Πολυτεχνείο στις 17 Νοέμβρη 1973) και κάτω από τη δικαιολογημένη πίεση των προοδευτικών φορέων στη μεταπολίτευση για περισσότερη δημοκρατία και ελευθερία μέσα στα πανεπιστήμια. Στην πρώτη εφαρμογή όμως της συγκεκριμένης διάταξης (αλλά και γενικότερα του νόμου-πλασίου) φάνηκαν οι διαφορετικές αντιλήψεις ως προς την έννοια του εκδημοκρατισμού. Έτσι εκδηλώθηκαν τρεις τουλάχιστον εκδοχές:

1. Ο εκδημοκρατισμός πάνω απ' όλα, ακόμη και εις βάρος συλλογικών ή ατομικών συμφερόντων και επιδιώξεων.
2. Ο εκδημοκρατισμός των δομών, σε συνδυασμό με την ικανοποίηση των διεκδικήσεων των φορέων.
3. Ο εκδημοκρατισμός ως «πρόφαση» και «προκάλυψη» ικανοποίησης επιδιώξεων ομάδων ή μεμονωμένων ατόμων.

Και ακόμη: Ο κάθε πανεπιστημιακός, άτομο ή φορέας, είχε στο μυαλό του διαφορετική εικόνα του τι είναι το δημοκρατικό πανεπιστήμιο, πώς παρέχεται η δημοκρατική εκπαίδευση, πώς λειτουργεί ένα δημοκρατικό πανεπιστημιακό όργανο, πώς λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί κ.λπ.

Το πανεπιστήμιο δεν είναι πλέον ούτε «το καταφύγιο των σοφών» ούτε «το εργαστήριο των ερευνητών» ούτε η θεσμική εγγύηση με ένα προσδοκώμενο επάγγελμα. Επίσης τα ΑΕΙ έχουν αποβάλει το ρόλο της κατασκευής ηθικής και πολιτικής συνείδησης ή την προώθηση της πάλης των ιδεών.

Τα πανεπιστήμια φαίνεται να μην μπορούν πλέον να συμβάλουν στην αυτοανάπτυξη της κοινωνίας (και της κουλτούρας της) και έχουν κουραστεί να θεωρούνται οι κρίσιμοι συντελεστές της υλοποίησης του δημοκρατικού ιδεώδους. Τα πλήρως αυτοδιοικούμενα (αλλά μη ανεξάρτητα και κατά συνέπεια μη πλήρως υπεύθυνα/υπόλογα) ΑΕΙ κινούνται σήμερα άναρχα ανάμεσα στην επαγγελματοποίηση, την τεχνοεπιστημονικοποίηση και την πολιτικοποίηση.

Μέσα σ' ένα τέτοιο κλίμα, ποιο να 'ναι άραγε το νόημα του πανεπιστημιακού ασύλου; Πρόκειται για πανεπιστημιακό ή κοινωνικό άσυλο; Αφορά ακαδημαϊκές λειτουργίες ή πάσης φύσεως δραστηριότητες; Νομιμοποιούνται τρίτοι -μη μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας- να «υπερασπίζονται» το άσυλο; Ταυτίζεται το άσυλο με την ασυλία διάπραξης εγκλημάτων;

Η παθογένεια στο ξεκαθάρισμα του θέματος αυτού οφείλεται στην ατολμία (ή και φόβο) των πολιτικών και στις υπεκφυγές των πρυτάνεων (άλλωστε αυτοί πληρώνουν τα «σπασμένα»). Εδώ χρειάζεται να θέσουμε κανόνες από την αρχή και χωρίς θολούρες και, κυρίως, να ορίσουμε τα κριτήρια στάθμισης των συγκρουόμενων δικαιωμάτων και ελευθεριών. Μας χρειάζεται επειγόντως ένα νέο πολιτικό, κοινωνικό και ακαδημαϊκό «συμβόλαιο τιμής».

*Πανεπιστημιακός